

УДК 342.92

В.О. ІВАНЦОВ, Харківський національний університет внутрішніх справ

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ГАЛУЗІ ФІНАНСІВ

Ключові слова: об'єкт правопорушення, фінанси, правопорушення в галузі фінансів

Забезпечення економічної безпеки держави полягає у реалізації різних напрямків науково-практичної діяльності. Одним з таких є подолання протиправних діянь, що завдають шкоди економічним відносинам, чинне місце серед яких займають правопорушення в галузі фінансів.

На актуальність дослідження даних правопорушень вказують масштаби сфери їх негативного впливу, адже вчинення правопорушень в галузі фінансів завдає шкоди як суб'єктам підприємницької діяльності, так і фізичним особам. Це пояснюється тим, що фінансові відносини пов'язані з рухом грошових коштів та мають на меті забезпечення економічних інтересів держави, а відповідно і її громадян.

Перш ніж вести мову про вироблення та удосконалення конкретних засобів боротьби чи попередження правопорушень, необхідно провести наукове дослідження їх складу, особливостей вчинення та тенденцій сучасного розвитку різних проявів. У зв'язку з цим виникає необхідність визначення конкретних критеріїв відокремлення останніх з-поміж усієї сукупності правопорушень економічної спрямованості.

Чинним законодавством адміністративні правопорушення в галузі фінансів передбачені главою 12 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) поряд із правопорушеннями в галузі торгівлі, громадського харчування, підприємницької

діяльності та сфері послуг. При цьому спроби їх відокремлення [1, с.90–91] не увінчалися успіхом через відсутність обґрунтованих критеріїв. У літературі до адміністративних правопорушень в галузі фінансів також відносять правопорушення, за вчинення яких передбачено застосування фінансових санкцій [2, с.98].

Як бачимо, й досі залишається не вирішеним питання щодо загального розуміння та чіткого визначення переліку адміністративних правопорушень в галузі фінансів. Підкреслимо, що спільним елементом зазначених правопорушень є їх родовий об'єкт.

Об'єкт – це те, на що спрямоване посягання. Більшість фахівців під категорію «об'єкт» розуміють суспільні відносини. «Об'єктом адміністративного проступка, как и всякого правонарушения, являются общественные отношения», – пише Д.М. Бахрах [3, с.47]. Тому вказані нами адміністративні правопорушення доречніше називати адміністративними правопорушеннями в галузі фінансів. Адже фінанси самі по собі являються суспільними відносинами (про що мова піде далі), відповідно об'єктом протиправного посягання та адміністративно-правової охорони.

При закріпленні правопорушень у законодавчих актах, критерієм їх поділу на види виступає родовий об'єкт. Не досконалим у цьому сенсі залишається КУпАП, де класифікація складів правопорушень здійснювалася відповідно до об'єкту та одночасно в залежності від структури соціально-господарського комплексу. У результаті чого правопорушення, які посягають на різні родові об'єкти опинилися у одній главі КУпАП.

Отже, метою даної статті є окреслення кола суспільних відносин, що становлять родовий об'єкт адміністративних правопорушень в галузі фінансів, які на теперішній час знайшли своє закріплення як у КУпАП, так і в інших законодавчих актах.

Загальним питанням характеристики об'єкту адміністративних правопорушень приділили увагу такі вчені адміністративісти, як О.М. Бандурка, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк,

Є.В. Додін, С.В. Ківалов, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, В.К. Шкарупа та інші; при цьому характеристики об'єкту адміністративних правопорушень в галузі фінансів тою чи іншою мірою присвятили свої праці: А.С. Васильєв, А.В. Басов, Ю.Ю. Басова, В.Я. Бондарь, В.В. Конопльов, О.П. Рябченко.

На нашу думку, окреслення суспільних відносин в галузі фінансів полягає у необхідності визначення поняття, з'ясування сутності та виокремлення особливостей фінансів як правової та економічної категорії.

Вивчивши економічну і фінансову літературу, ми прийшли висновку, що й до цього часу немає однастайності у поглядах на поняття «фінанси».

Представники економічної науки визначають фінанси як відносини (економічні, грошові, виробничі), що мають свою сферу існування, особливості, завдання, функції тощо. Інші категорично заперечують проти визначення фінансів крізь призму відносин. Так, О.Д. Василик говорить, що хоча на сьогоднішній день в економічній та фінансовій літературі переважають теоретичні положення, згідно з якими спочатку існують економічні, виробничі, грошові відносини, створюється їхня структура, потім на неї накладається категорія фінансів, з якої і виводиться її економічна суть. Однак економічні відносини – це наукова абстракція, яка не має чітких економічних характеристик, насамперед кількісних і якісних. На його думку, фінанси слід розглядати як економічну категорію, що відображає створення, розподіл і використання фондів фінансових ресурсів для задоволення потреб господарської діяльності, надання різноманітних послуг населенню з боку держави, забезпечення виконання державою її функцій [4, с.7]. Проте, на нашу думку, варто підтримати позицію В.М. Родіонової, згідно якої фінанси, відбиваючи реально існуючі в суспільстві виробничі відносини..., виступають як економічна категорія [5, с.7–8]. Тому, формулюючи поняття фінансів, вдаючись до визначальних

термінів «економічна категорія» чи «економічний інструмент» [6, с.5], вчені не заперечують проти того, що фінанси являють собою відносини, а лише акцентують увагу, що вони є саме економічним поняттям.

З метою окреслення кола суспільних відносин в галузі фінансів звернемо детальну увагу на визначення останніх через категорію «відносин».

Вже в кінці XIX ст. професор І.Х. Озеров сформулював новий підхід до розуміння фінансів, згідно з яким фінанси – не засоби і ресурси, а саме відносини [7, с.16].

У XX ст. радянського періоду фінанси у переважній більшості випадків розуміли як специфічні виробничі відносини [8, с.38]. Наукова думка того часу аргументовано будувалась на позиції, що виробничі відносини є складовою частиною економічних відносин, які в свою чергу ототожнювались з грошовими [9, с.11]. При цьому грошові відносини все одно продовжували ототожнюватися з сукупністю фондів грошових коштів (фінансовими ресурсами) [10, с.41–43].

У наш час існує безліч підходів до розуміння фінансів. Наприклад, О.П. Кириленко окреслює коло фінансів сукупністю наступних відносин [11, с.6–7]: суспільних – тобто вони мають місце в суспільстві; економічних – пов'язані з процесом відтворення; розподільчих – виникають на стадії розподілу; фондотвірних – супроводжуються утворенням і витрачанням фондів грошових коштів.

Деякі автори дають визначення фінансів через поняття «грошові відносини». В.М. Опарін: «Фінанси – сукупність грошових відносин, пов'язаних з формуванням, мобілізацією і розміщенням фінансових ресурсів та з обміном, розподілом і перерозподілом вартості створеного на основі їх використання валового внутрішнього продукту, а також за певних умов і національного багатства» [12, с.5]. Тут до фінансових відносин включаються не тільки відносини розподілу, а й відносини обміну, маючи на увазі, що фінанси завжди пов'язані з реальним рухом вартості, який ві-

дбувається на таких стадіях відтворювального процесу, як розподіл і обмін. Н.І. Строкова визначає категорію «фінанси» як сукупність грошових відносин, організованих державою, в процесі яких здійснюється формування і використання загальнодержавних фондів грошових коштів для виконання економічних, соціальних і політичних задач [13, с.4]. Дуже схоже визначення дає Б.М. Сабанті: «Фінанси – це система грошових відносин щодо формування і використання фондів, необхідних державі для виконання своїх функцій» [7, с.9].

Інші вчені визначають фінанси, використовуючи категорію «економічні відносини». Так, О.Р. Романенко схиляється до думки, що фінанси – це система економічних відносин, що виникають з приводу розподілу і перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту, а в певних умовах і національного багатства, з метою формування фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання і держави і використання їх на розширене відтворення та задоволення інших суспільних інтересів і потреб [14, с.8]. Або фінанси трактується як економічні відносини, пов'язані з формуванням, розподілом і використанням централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів з метою виконання функцій і завдань держави і забезпечення умов розширеного відтворення [15, с.13].

Найбільш поширене визначення фінансів звучить як сукупність економічних відносин, що виникають при формуванні, розподілі та використанні фондів грошових коштів [16, с.5]. Майже ідентичні визначення фінансів зустрічаються і в юридичній літературі: «відносини, що регулюють формування, розподіл і використання централізованих та децентралізованих грошових фондів» [17, с.7]; або система економічних відносин, які пов'язані з мобілізацією (формуванням, утворенням), розподілом (перерозподілом), використанням централізованих та децентралізованих фондів коштів [18, с.11]. Схоже визначення також наводиться у фінансовому словнику: «Фінанси – сукупність економічних відносин, що виникають у

процесі формування та використання централізованих і децентралізованих грошових фондів...» [19, с.466]. Варто також зазначити, що деякі вчені взагалі ототожнюють поняття фінансів та фінансових відносин [20, с.18].

Наведені визначення економічної сутності фінансів не вичерпують усього розмаїття концептуальних підходів та міркувань із цього питання.

Надалі спробуємо поетапно проаналізувати зазначені вище положення. По-перше, необхідно погодитись, що фінанси являють собою як економічну категорію, так і систему суспільних відносин. Як зазначалося вище, деякі автори характеризують ці відносини як економічні або грошові чи одночасно ті й інші, ототожнюючи їхнє значення; за радянських часів як виробничі відносини тощо. Позиція щодо виробничих відносин на сьогоднішній день є не актуальною, бо економісти радянської доби звужено трактували фінанси. Це зумовлено тим, що у теоретичному плані в комуністичному суспільстві фінанси як елемент економічної системи мали відмерти. Щодо грошових відносин, то, на нашу думку, варто підтримати позицію О.П. Гетманець, яка зазначає, що фінансові відносини не тотожні грошовим. Фінансові відносини – значно ширше поняття, оскільки гроші використовуються як інструмент формування відносин держави, її територіальних підрозділів, підприємств, організацій та населення у фінансових сферах [18, с.11]. Проте заперечувати грошовий характер фінансових відносин також не можна, адже ці відносини кінцевою метою мають рух коштів... і завжди виникають (у кінцевому рахунку) з приводу коштів [21, с.48]. Крім того, необхідно розуміти, що фінансами будуть ті грошові відносини, стосовно яких саме держава здійснює організацію, в односторонньому порядку виробляє форми їх прояву і використання. Отже, специфіка фінансів полягає у тому, що хоча ця категорія відображає об'єктивні економічні відносини, останні можуть існувати і функціонувати лише як такі, що формуються

державою. Лише враховуючи таку специфіку, можна виділити із загальної сукупності грошових відносин суспільства ті, які складають сферу фінансів. Інші грошові відносини, які не мають імперативного характеру, виникають внаслідок рівноправного становища суб'єктів – учасників цих відносин. Так, відносини купівлі-продажу, поставки хоча і є грошовими, але не фінансові.

Отже, фінанси, з одного боку, значно ширше поняття, ніж грошові відносини, тому їх не можна ототожнювати. З іншого боку, не всі грошові відносини є фінансовими. Таким чином, сукупність відносин, що виникають в галузі фінансів, становить систему саме економічних відносин. Грошову ж форму даних відносин можна вважати однією із ознак фінансів, що пояснюється нерозривністю останніх та руху грошових потоків.

По-друге, в загальному вигляді вищенаведені визначення фінансів, без зазначення мети їх існування можна звести до двох основних. Перше: фінанси – це відносини, в процесі яких здійснюється розподіл та перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту, а за певних умов і національного багатства. Друге: фінанси – це відносини, пов'язані з формуванням (створенням, мобілізацією), розподілом (перерозподілом) та використанням централізованих та децентралізованих (або без такого поділу) фондів (грошових) коштів. Вирішення цього питання можна знайти, звернувшись до давно доведених положень, згідно з якими рух сукупного суспільного продукту з стадії його виробництва до стадії споживання опосередковується формуванням та використанням грошових фондів (доходів) або відносини, пов'язані з формуванням та використанням грошових фондів, виражають відносини у зв'язку з безпосереднім рухом матеріальних благ чи розподілом вартості суспільного продукту [9, с.12–15]. Отже, кожне з наведених визначень є правильним. Як уявляється, різні визначення категорії «фінанси» відображають ті чи інші прояви (сторони) фінансів, які не суперечать одне одному. Тому,

на нашу думку, слід повністю підтримати позицію В.М. Опаріна, який зазначає, що фінанси мають як видиму, зовнішню форму прояву, так і внутрішній зміст: «Видима сторона фінансів проявляється у грошових потоках ... їх характер і форми, спрямованість і обсяги – є предметом практичної фінансової діяльності. Прихована, змістовна, сторона фінансів пов'язана з тим, що вони відображають ті чи інші грошові потоки, а саме – рух вартості створеного в суспільстві валового внутрішнього продукту...» [12, с.5]. Таким чином, відносини, пов'язані з формуванням (створенням, мобілізацією), розподілом (перерозподілом) та використанням централізованих та децентралізованих (або без такого поділу) фондів (грошових) коштів характеризують зовнішню форму прояву фінансів, а відносини, в процесі яких здійснюється розподіл та перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту та національного багатства, – внутрішню форму (сутність) фінансів. Крім того, як уявляється, для поліпшення розуміння та кращого відокремлення процесів, що мають місце у кожній з форм прояву фінансів, варто дещо розмежувати відносини, що виникають в цих сферах. Як зазначалося вище, відносини, що виникають в галузі фінансів є економічними, які в свою чергу виступають видом суспільних відносин [22, с.428]. Проте, на нашу думку, повною мірою економічними відносинами в галузі фінансів варто вважати відносини, пов'язані з розподілом та перерозподілом вартості валового внутрішнього продукту. Як зазначає В.М. Опарін, саме ці відносини і є предметом фінансової науки [12, с.5], а О.Д. Василик характеризує термін «економічні відносини» як наукове поняття [4, с.7]. Натомість відносини, що відображають зовнішню сторону прояву фінансів, пов'язані саме з практичною фінансовою діяльністю, тож визначальною ознакою цих відносин є їх вираження у стійких зв'язках між державою, юридичними та фізичними особами, що характеризує їх, в першу чергу, як суспільні.

Далі, перш ніж вказати на інші відмінності в розумінні фінансів, зазначимо, що вживані деякими авторами терміни, які характеризують грошові та матеріальні кошти, зосереджені в єдину сукупність з метою використання їх для певних цілей (фонд): словосполучення «фонди грошових ресурсів», «грошові фонди коштів» є не вірними, адже у них слово «фонди» завжди друге, а «грошові» – перше, тому лише вислів «грошові фонди» не містить стилістичної помилки. Щодо вживання авторами слів: «формування», «мобілізація», «створення грошових фондів», то вони позначають один і той же процес і є синонімами [23, с.810, 828], вибір того чи іншого слова для позначення даного процесу не має значення.

Окремо зупинимося на поділі грошових фондів на централізовані та децентралізовані. Такий розподіл не є новим в літературі та пропонується як вченими-економістами, так і правознавцями-фінансистами. При цьому вчені нерідко своєрідно дають трактування цим класифікаційним групам. Тож спробуємо й ми визначитись з цими поняттям. Деякі автори ототожнюють централізовані та децентралізовані грошові фонди з централізованими та децентралізованими фінансами відповідно [24, с.76]. Ця точка зору ґрунтується на тому, що у радянські часи фінанси ототожнювалися з фондами коштів (фінансовими ресурсами). Одними з перших, хто спробував відділити фінанси від грошових фондів, були Л.К. Воронова та І.В. Мартянов. Вони говорять про поділ державних фінансів на децентралізовані й централізовані, який обумовлюється, на їх думку, особливою роллю держави в управлінні економікою, наявністю двох форм власності (що існували в СРСР), госпрозрахунковою організацією господарства. Централізовані фінанси відображають відносини, пов'язані з мобілізацією, розподілом і використанням централізованих грошових фондів, що надходять у розпорядження держави як владного суб'єкта. Децентралізовані грошові фонди, на думку вчених, утворюються у всіх галузях народного господарства [25, с.4, 10–12]. Про-

те, остання позиція розмежує грошові фонди, що відносяться до сфери державних фінансів. Як вірно зазначає Г.С. Гуревич, наявність таких фондів обумовлюється соціалістичною формою господарства, заснованою на сполученні централізованого управління з господарською самостійністю й ініціативою підприємств, об'єднань та інших організацій. Роль і значення децентралізованих фінансів він визначає тим, що саме на підприємствах, в об'єднаннях створюється й розподіляється сукупний суспільний продукт і національний дохід країни, а грошові надходження від підприємств і об'єднань у Державний бюджет складають понад 90 % усіх його доходів [26, с.8]. Дана точка зору й досі підтримується науковцями, особливо представниками науки фінансового права. Найбільш аргументовано її відстоює О.О. Дмитрик, вказуючи, що фінансове право є галуззю публічного права, і оскільки публічне право регулює діяльність державних органів, то природно, що одна з галузей зазначеного права складається з норм, що регулюють державні фінанси [20, с.50]. Тому, на її думку, необхідно відрізнити державні і приватні фінанси. Виходячи з цього, автор стверджує, що в процесі фінансової діяльності держави децентралізовані фонди утворюються і функціонують виключно на державних і комунальних підприємствах, організаціях та установах [20, с.51]. Протилежною є позиція, згідно з якою децентралізовані грошові фонди включають в себе фонди підприємств, установ та організацій, які мають різні форми власності, в тому числі й приватні [11, с.7–8; 16, с.10–12; 2, с.6–7]. Розвиток цієї позиції пов'язаний з розпадом СРСР та збільшенням кількості форм власності. Як уявляється, варто підтримати останню позицію. Адже, якщо вважати, що децентралізовані фонди утворюються лише на державних підприємствах, установах та організаціях, то як бути щодо грошових фондів, які створюються на підприємствах, установах та організаціях, що мають змішану форму власності. Отже, така позиція є незрозумілою та не виправданою.

Таким чином, в залежності від рівня, на якому проходить формування фондів грошових коштів, вони поділяються на дві групи. Щодо розуміння змісту централізованих грошових фондів питань не виникає. Відносно децентралізованих грошових фондів підтримаємо тезу, що вони мають місце на всіх без винятку підприємствах, установах та організаціях незалежно від їх форм власності. Спираючись на вищевказане та на фундаментальні дослідження О.О. Дмитрик щодо основних та відмінних ознак між централізованими та децентралізованими грошовими фондами [20, с.51–56], під першими варто розуміти грошові фонди, формування, розподіл і використання коштів яких здійснюються виключно державою в особі уповноважених державних органів чи територіальних громад в особі органів місцевого самоврядування, дохідна частина якого, як правило, у примусовому порядку забезпечується державою через систему податків, зборів та інших обов'язкових платежів, які діють на всій території країни (адміністративно-територіальній одиниці). До них будемо відносити держаний бюджет, урядові позабюджетні фонди (Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та ін.), фонди органів місцевого самоврядування (місцеві бюджети, місцевий фонд соціального захисту), фонди міністерств та відомств [11, с.7–8]. Під децентралізованими фондами будемо розуміти грошові фонди, повноваженнями по створенню, розподілу й використанню яких наділені підприємства, установи й організації всіх форм власності, які утворюються в основному за рахунок їхнього прибутку, створюються на рівні цих суб'єктів і спрямовані на вирішення завдань і функцій, що стоять перед ними. До цього виду фондів належать: амортизаційний фонд, фонд оплати праці, фонди, що утворюються з прибутку та призначені на задоволення потреб суб'єктів господарювання (фонд підтримки інноваційних впроваджень, фонд додаткової соціальної підтримки працівників та ін.).

Наступне питання, що потребує з'ясування, стосується існування відносин перерозподілу в галузі фінансів. Розглядаючи процеси внутрішньої форми прояву фінансів, варто відмітити, що відносини перерозподілу мають значний вплив на розподіл вартості валового внутрішнього продукту, адже перерозподіл ще називають вторинним розподілом [14, с.8–9]. Процес перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту та відносини, що його відображають, виражаються у зовнішній формі прояву фінансів шляхом формування, розподілу та використання, як правило, централізованих та рідко децентралізованих грошових фондів [11, с.6–7]. Відносини розподілу вартості валового внутрішнього продукту також опосередковуються відносинами формування, розподілу та використання у більшості випадків децентралізованих, а інколи і централізованих грошових фондів [14, с.15; 12, с.19]. Отже, позиція авторів [21, с.11], які виокремлюють відносини перерозподілу централізованих та децентралізованих грошових фондів, є спірною.

Таким чином, фінанси є складним багатоплановим суспільним явищем, яке характеризується різними сутнісними ознаками та формами прояву.

Враховуючи той факт, що адміністративним законодавством можуть охоронятися лише реально існуючі суспільні відносини, об'єкт адміністративних правопорушень в галузі фінансів становлять суспільні відносини, що відображають зовнішню форму прояву фінансів. Тобто об'єкт адміністративних правопорушень в галузі фінансів включає систему суспільних відносин, що пов'язані з формуванням, розподілом та використанням централізованих та децентралізованих грошових фондів.

Однак, ці відносини становлять лише частину суспільних відносин, що необхідно віднести до галузі фінансів, а отже, в разі посягання на них з боку адміністративних правопорушень будуть становити лише видовий об'єкт адміністративних правопорушень

в галузі фінансів. Під видовим об'єктом у літературі, як правило, розуміють тісно зв'язані між собою групу суспільних відносин, що представляє собою частину родового об'єкта і на яку посягають адміністративні правопорушення [27, с.61].

Визначення другої складової системи суспільних відносин, що варто віднести до галузі фінансів, потребує дослідження сутності фінансів.

Як учені-економісти, так і вчені-юристи зазначають, що сутність фінансів розглядається через характеристику притаманних їм функцій [8, с.78–79; 11, с.8; 13, с.14; 18, с.13]. Дослідження фінансів пов'язано з виокремленням цілого ряду їх функцій: оперативної, регулюючої, стимулюючої, перерозподільної, відтворювальної, функції формування грошових фондів, використання грошових фондів, стабілізаційної, виробничої функції та інших. Проте основними функціями, які виділяють всі без винятку вітчизняні вчені, є розподільча та контрольна функції фінансів [10, с.10].

Розподільча функція фінансів характеризує специфічне суспільне призначення фінансів – забезпечити розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту, вираженої в грошовій формі, між різними суб'єктами і напрямами цільового використання [14, с.14–15]. Здійснення даної функції пов'язано з виникненням відносин, що є характерними як для внутрішньої, так і для зовнішньої форм прояву фінансів.

Поряд з розподільчою фінанси виконують контрольну функцію. Контрольна функція фінансів породжена їх розподільчою природою, здатністю кількісно відображати економічні процеси, які виникають при розподілі і перерозподілі валового внутрішнього продукту. Дія контрольної функції базується на інформації, джерелом якої є фінансова та бухгалтерська звітність. У практичній діяльності контрольна функція проявляється у фінансовому контролі [11, с.9–10]. Для співвідношення цих понять звернемося до висновків Л.А. Савченко: «...поняття «фінансовий контроль» і «контрольна функція фінансів» є

різними, оскільки контрольна функція фінансів – це прояв їх суспільного призначення, що проявляється у забезпеченні економічних умов для здійснення контролю за формуванням, розподілом і використанням фондів коштів, а фінансовий контроль – це діяльність відповідних державних органів чи недержавних організацій, які практично використовують контрольний характер фінансів. Основу контрольної функції фінансів складає рух фінансових ресурсів, а шляхом проведення фінансового контролю реалізується можливість впливу на процес виробництва, обліку і споживання» [28, с.36–37]. З такими висновками важко не погодитись. Дійсно, фінанси самі по собі не здійснюють та не можуть здійснювати який би не було контроль. Вони є лише засобом (інструментом) контролю у діяльності державних органів. Тому до відносин, що належать до галузі фінансів, необхідно також віднести суспільні відносини, що пов'язані зі створенням умов для здійснення контролю за формуванням, розподілом та використанням централізованих та децентралізованих грошових фондів. Ці відносини складають інший видовий об'єкт адміністративних правопорушень в галузі фінансів.

Окреслення кола суспільних відносин, що притаманні галузі фінансів, відповідно складають об'єкт протиправного посягання одноїменних правопорушень дає можливість стверджувати, що останні передбачені: КУпАП (статті 163, 163-1, 163-2, 163-4, 163-5, 163-6, 163-8, 163-9, 163-11, 164-1, 164-2, 164-12, 164-14, 165-1, 165-3, 165-4, 165-5, 166-6, 166-13), Податковим кодексом України (ст.117, п.118.1, пункти 118.3 ст.118, статті 119–122, аб.2 п.125.1 ст.125, статті 126–128, пункти 129.1, 129.6 ст.129), Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (ч.1 ст.38), Законом України «Про загальнообов'язкове соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та втратами зумовленими похованням» (ч.1 ст.30) та іншими нормативними актами.

Таким чином, визначення об'єкту адміністративних правопорушень в галузі фінансів є необхідною передумовою обґрунтування їх конкретного переліку. При цьому характеристика інеших елементів складу адміністративних правопорушень в галузі фінансів є запорукою побудови дієвої системи їх подолання, що становить перспективний напрямок подальших наукових пошуків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративне право України : підручник / [Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко та ін.] ; за ред. Ю. П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 544 с.
2. Фінансове право : навч. посібник / за ред. Д. А. Бекерської, Л. К. Воронової. – К. : Вентурі, 1995. – 272 с.
3. Бахрах Д. Н. Административная ответственность граждан в СССР / Д. Н. Бахрах. – Свердловск : Изд-во Уральск. ун-та, 1989. – 204 с.
4. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник / О. Д. Василик. – К. : НІОС, 2003. – 416 с.
5. Финансы / [В. М. Родионов, Ю. Я. Вавилов, Л. И. Гончаренко и др.] ; под ред. В. М. Родионовой. – М. : Финансы и статистика, 1995. – 345 с.
6. Бюджет і фінансова політика України / А. О. Єпіфанов, І. В. Сало, І. І. Д'яконова. – 2-е вид. – К. : Наук. думка, 1999. – 302 с.
7. Сабанти Б. М. Теория финансов : учеб. пособие / Б. М. Сабанти. – 2-е изд. – М. : Менеджер, 2000. – 192 с.
8. Александров А. М. Финансы социализма : пособие [для студ. вузов, обучающихся по спец. «Финансы и кредит»] / А. М. Александров, Э. А. Вознесенский. – М. : Финансы, 1974. – 335 с.
9. Вознесенский Э. А. Дискуссионные вопросы теории социалистических финансов / Э. А. Вознесенский. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1969 – 158 с.
10. Механика С. Л. Понятие финансовых отношений / С. Л. Механика // Экономические науки. – 1965. – № 5. – С. 42-43.
11. Кириленко О. П. Фінанси (Теорія та вітчизняна практика) : навч. посіб. / О. П. Кириленко. – Тернопіль : Астон, 2002. – 212 с.
12. Опарін В. М. Фінанси. (Загальна теорія) : навч. посіб. / В. М. Опарін. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 240 с.
13. Финансы : учеб. пособие ; под ред. А. М. Ковалевой. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 384 с.
14. Романенко О. Р. Фінанси : підручник / О. Р. Ромаренко. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 312 с.
15. Финансы : учебник / под ред. Л. А. Дробозиной. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 265 с.
16. Миляков Н. В. Финансы : курс лекций / Н. В. Миляков. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 432 с.
17. Фінансове право України : підручник / Г. В. Бех, О. О. Дмитрик, І. Є. Криницький ; за ред. М. П. Кучерявенка. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 320 с.
18. Фінансове право : підручник / відп. ред. Гетманець О. П. – Х. : Еспада, 2008. – 416 с.
19. Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. – 2-ге вид., виправ. та допов. – Львів : Вид-во Центр Європи, 1997 – 576 с.
20. Дмитрик О. О. Зміст та класифікація фінансових правовідносин: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Дмитрик Ольга Олександрівна. – Х., 2003. – 187 с.
21. Цыпкин С. Д. Финансово-правовые нормы и правоотношения // Советское финансовое право : учебник / под ред. В. В. Бесчеревных, С. Д. Цыпкина. – М. : Юрид. лит., 1982. – 424 с.
22. Юридична енциклопедія : в 6 т. Т. 1: А–Г. / [редкол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 1998. – 672 с.
23. Словник синонімів української мови : у 2 т. / [А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін.]. – К. : Наук. думка, 2006. – Т. 1. – 1040 с. – Т. 2. – 960 с.
24. Ермакова Т. С. О системе советского финансового права / Т. С. Ермакова // Правоведение. – 1975. – № 2. – С. 72–79.

25. Советское финансовое право : учебник. – М. : Юрид. лит., 1985. – 272 с.

26. Советское финансовое право : учеб. пособие / Л. К. Воронова, И. В. Мартьянов. – К. : Вища шк., 1983. – 240 с.

27. Миколенко А. И. Административный процесс и административная ответственность

в Украине : учеб. пособие / А. И. Миколенко. – Х. : Одиссей, 2004. – 270 с.

28. Савченко Л. А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Савченко Леся Анатоліївна. – Ірпінь, 2002. – 456 с.

Иванцов В. О. Щодо визначення об'єкту адміністративних правопорушень в галузі фінансів / В. О. Иванцов // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 311–319 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11ivopgf.pdf>

Приділено увагу існуючим визначенням поняття фінансів як правової та економічної категорії, з'ясуванню їх сутності та особливостей. Обґрунтовано позицію стосовно системи суспільних відносин, що становлять видові об'єкти адміністративних правопорушень в галузі фінансів. Підкреслено, що визначення об'єкту адміністративних правопорушень в галузі фінансів є необхідною умовою їх систематизації, класифікації та подальшого дослідження.

***

Иванцов В.А. Об определении объекта административных правонарушений в сфере финансов

Уделено внимание существующим определениям понятия финансов как правовой и экономической категории, определения их сущности и особенностей. Обосновано позицию относительно системы общественных отношений, которые составляют видовые объекты административных правонарушений в сфере финансов. Подчеркнуто, что определения объекта административных правонарушений в сфере финансов является необходимым условием их систематизации, классификации и дальнейшего исследования.

***

Ivantsov V.O. About Definition of the Object of Offences in Financial Sphere

In this article the author takes his attention to definition of finance as a legal and economic category, determination of its nature and features. As a result it is grounded position about the system of social relations that constitute specific objects of the offences in financial sphere. Definition of the object of offences in financial sphere is essential for its organization, classification and further researching.

Форум